

verrichten. Hij heeft zich van de hulp van tien medewerkers verzekerd, die elk een onderdeel beheerschen. In den voorlaatsten druk waren nog slechts twee rubrieken van extranei.

Het aantal referaten in het *Therapeutische Jahresbericht* is gestegen tot 500.

Habent sua fata libelli. Mogen de fata van dit boek steeds gunstig zijn.

H. PINKHOF.

Bücher der ärztlichen Praxis, Band 20. *Magenkrankheiten* von Prof. Dr. HEINRICH SCHUR. Uitg. JULIUS SPRINGER. Weenen en Berlijn, 1929. Prijs M. 6.60.

De schrijver heeft het doel, waarvoor deze „Bücher der ärztlichen Praxis” uitgegeven worden, niet voorbij gestreefd en het boek geschreven voornamelijk voor hen, die uit hofde van hun practijk geen uitgebreide onderzoekingen kunnen doen. Inge-
wikkelde theoretische beschouwingen zal men er evenmin in vinden; toch ontbreekt hier en daar een poging niet om dieper op de zaak in te gaan. Zoo bijv. bij de verklaring voor het ontstaan der ulcuspijnen. De schrijver meent, dat die pijnen, welke immers onafhankelijk zijn van den zuurgraad in de maag, veroorzaakt worden door druk op het ulcus of liever gezegd op het daaromliggende ontstoken weefsel. Deze druk wordt, naar hij meent, teweeg gebracht min of meer door de physiologische bewegingen van de maag, waarschijnlijk door retrograde of meer krampachtige peristaltiek. In enkele gevallen is werkelijk „Das Schmerzbild” op de Röntgenphoto te zien(?)

De ervaring heeft geleerd, dat alcaliën gunstigen invloed op de pijn hebben. Op de hyperaciditeit echter heeft deze behandeling een buitengewoon kleinen en tijdelijken invloed; ditzelfde kan gezegd worden van de SIPPY-kuur. Het is SCHUR niet gelukt met dagelijks 10 gr. alcali (bicarb. natr. of magn. usta, of calc. carbonaat) den maaginhoud na een proefontbijt ook maar voor een uur neutraal te krijgen. Bovendien weten wij, dat met praeparaten, waarvan de neutraliseerende werking minimaal is, zooals het neutralon en andere silicaten, de verschillende bismuthverbindingen, de ulcuspijnen eveneens verminderen. Wij hebben dus het feit, dat niet alleen de hyperaciditeit niet de oorzaak is van de pijn, maar zelfs door het *niet* veranderen van den zuurgraad door geneesmiddelen de pijnen hierdoor tóch verminderen of zelfs verdwijnen. Hiervoor moet dan ook een andere verklaring gezocht worden, maar welke?

In hoofdzaak evenwel is dit niet een boekje met theorieën, de schrijver deelt in een overzichtelijken vorm de verschijnselen en behandeling van het ulcus mede, het carcinoom, de gastritis en de maagneurosen, laat deze voorafgaan door een bespreking van de functieproeven, van de stoornis in de secretie en motiliteit van de maag.

Het boekje is slechts 204 bladzijden dik, maar bevat heel veel goeds (niet zoozeer nieuws), waarvoor ik het graag aan iederen practiseerenden arts kan aanbevelen.

A. HAAK.